

بیست و دومین جشنواره ملی رسانه‌های

بهناز وفایی‌وحدت

ایران در حالی آغاز به کار کرده است که فضای

گفت و گو

رسانه‌های دوران کنونی تحولات نو به نو و

ساختارهای دگرگون شونده‌ای را تجربه می‌کند. امروزه ابزارهای فناورانه و تجهیزات مدرن هر فرد را به مثابه یک رسانه‌نگار به جهان پیرامون خود معرفی کرده است و همین موضوع بر ضرورت توجه به این تحولات و نوگرایی برای رسانه‌هایی که با ساختارهای سنتی و کلیشه‌های خبررسانی دست و پنجه نرم می‌کنند، می‌افزاید. جشنواره ملی رسانه‌های ایران که با عنوان سابق جشنواره مطبوعات میان اهالی‌اش شناخته شده بود، سال گذشته بعد از وقفه‌ای ده ساله شروع دوباره‌ای را تجربه کرد. شروعی که با دریافت ۶ هزار و ۶۴۵ اثر رکورد بی‌سابقه‌ای را در بازه زمانی اندکی ثبت کرد و این اتفاق نویدبخش نگاه مثبت مدیران و اصحاب رسانه به ماجراجویی‌های رویدادی باسابقه اما در حال به روزرسانی در دنیای تکنولوژی و تحول در ساختار، تولید محتوا و توزیع و انتشار رسانه‌ای بود. با نزدیک شدن به ۱۷ مرداد که در تقویم رسمی کشور با عنوان روز خبرنگار به ثبت رسیده است خبرنگار صبا در چالش این هفته صبا به سراغ روزنامه‌نگاران و خبرنگاران رفته تا چالش‌های این حرفه را مورد توجه قرار دهد.

جبار آذین؛ روزنامه‌نگار و منتقد سینما و تلویزیون:

قصه غصه روزنامه‌نگار و روزنامه‌نگاری در ایران

با ظهور و گسترش فناوری و تولد رسانه‌های جدید در عصر حاضر، هنر و تخصص روزنامه‌نگاری که در صدر پیش‌تازان عرصه فرهنگ، اطلاع‌رسانی و فرهنگسازی اجتماعی بوده، افزون بر مسایل و مشکلات تخصصی، شغلی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی، وارد دوران تازه‌ای از کشمکش‌ها، بحران‌ها، رقابتها، چالش‌ها و مظلومیت‌ها و محرومیت‌ها شد. بخشی از این مشکلات جهانی است که در ایران هم وجود و جریان دارد و جزو مختصات شغل و حرفه و هنر روزنامه‌نگاری است که نوع دولت‌ها و ملت‌ها و فرهنگ جامعه بر آن تاثیر می‌گذارد. روزنامه برای ایجاد ارتباط اجتماعی و اطلاع‌رسانی به جامعه از سوی افراد و گروه‌های فرهنگ دوست پا به عرصه حیات فرهنگ گذاشت و از آنجا که صادق، سلامت، هنر، قلم‌فرسا و پل ارتباطی سالم و سازنده میان مردم و حاکمیت و بازگوکننده صدیق مسایل و مشکلات اجتماعی است، پیوسته زیر ذره‌بین نگاه حاکمان و ممیزی قرار داشته است و چون این حرفه هم مانند تمام مشاغل برای ادامه حیات به تغذیه‌های معنوی و مادی نیاز دارد تا کادر خود و روزنامه‌نگاران را پایش دهد، جهت تأمین خوراک‌های یاد شده به دانش، تخصص و مسائل مالی وابسته است. بخشی از روزنامه‌ها با توجه به حامیان و اهداف خود، از سوی دولت‌ها و سازمان‌های مرتبط با آنها حمایت می‌شوند و گروه بیشتر به جیب و سرمایه مسوولان نشریه و مردم و آگاهی‌رسانی ملی متکی‌اند. این موارد جزو چالش‌های همیشگی زندگی و فعالیت روزنامه‌نگاران و روزنامه‌نگاری بوده و هست که باید بر آن‌ها نداشتن امنیت شغلی و مسائل بیمه‌ای را هم افزود. به رغم تمام مشکلات و معضلات حرفه و هنر روزنامه‌نگاری، روزنامه‌نگاران و روزنامه‌های متعهد و مردمی و ملی با وجود انواع موانع و محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها و کاستی‌ها، به حکم وجدان و وظیفه، هرگز به مرز هنر و قلم و خودفروشی نزدیک نیز نشده و با سربلندی به رسالت، تکلیف و وظیفه فرهنگی خود ادامه داده‌اند، اما بوده و هستند روزنامه‌هایی که برای ماندن و اهداف غیر فرهنگی و به قصد کاسبی و رسیدن و یا رساندن کسانی به قدرت و ثروت وارد مسیرهای انحرافی شده و به روزنامه‌های زرد شهره گشته‌اند. با پیدایش و رونق فضای مجازی عرصه زندگی فرهنگی و اجتماعی بر روزنامه‌نگاران و روزنامه‌ها تنگ‌تر شده و بسیاری برای سرپا ماندن خود به مقاومت و مبارزه می‌پردازند و به جز روزنامه‌های دولتی و کلان سرمایه‌داران اقتصادی و سیاسی، دیگران بویژه بخش خصوصی و مستقل‌ها در شرایط نامساعدی به تلاش مردمی، انسانی، فرهنگی و رسانه‌ای خود ادامه می‌دهند. مصایب روزنامه‌نگار و نویسنده و خبرنگار کم شمار نیست و روند نامطلوب در ایران امروز به دلیل نبود حمایت لازم و وجود مشکلات کاغذ، هزینه‌های چاپ و پرسنل و نظارت‌های سلیقه‌ای بیش از گذشته شده که لازم است با تغییر دولت، تحولی در نگاه مسوولان به روزنامه‌ها و روزنامه‌نگاری شکل گیرد و این عضو قدیمی و صمیمی و مهربان خانواده‌ها و ملت، حیات مجدد یابد و مانند برخی از کشورها در کنار بر خورداری از حمایت‌های دولتی و ملی به فعالیت سازنده و ثمربخش خود در کنار سایر رسانه‌ها و رسانه‌های نوظهور فضای مجازی بپردازد. باید توجه داشت که زندگی روزنامه‌ها به زندگی و معیشت و حرمت و امنیت روزنامه‌نگاران وابسته است و اگر قرار شود از زندگی روزنامه‌ها حمایت بحق صورت گیرد، این مهم باید از سر و سامان یافتن شغل و امنیت شغلی و سامان یافتن زندگی حیاتبخش روزنامه‌نگاران فعال و متعهد و مظلوم آغاز گردد.

چالش‌های شبیه‌های روزنامه صبا؛ تریبونی آزاد برای اهالی فرهنگ و هنر

مروری بر چالش‌های روز

برای حاکمیت اهمیت مطبوعات آزاد در جلوگیری از فساد روشن نشده است. تازه پس از دو قرن باید به همگان بفهمانیم که «روزنامه‌نگاری جرم نیست!» اما در دنیا به روزنامه‌نگاری که فساد را افشا کند جایزه می‌دهند. جای این پرسش هست که وقتی از روزنامه‌نگاری ایده‌آل حرف می‌زنیم منظورمان چیست؟ رسانه‌ای حرفه‌ای و تمام عیار را در نظر بگیریم که کاملاً بی طرف و منصف و مستقل باشد بتواند به همه رویدادها براساس اصول روزنامه‌نگاری مدرن امروزی بپردازد و از جایی تحت فشار قرار نگیرد. منابع مالی این رسانه نیز شفاف باشد و با منافع خوانندگان در تضاد نباشد. آنقدر قدرتمند و مستقل باشد که هیچ هسته قدرتی نتواند روی تصمیمات تحریریه آن اثر بگذارد. آیا چنین روزنامه‌ای سراغ دارید؟

مروری کوتاه بر دوره‌های فراز و نشیب مطبوعات در ایران نشان می‌دهد تنها در سال‌های کمی بر حسب شرایط سیاسی و اجتماعی جامعه به شرایط ایده‌آل نزدیک بوده‌ایم. شکوفایی مطبوعات در صدر مشروطه، دوران خفقان و سانسور شدید رضاخانی، دوره آزادی بی حد و حصر پس از شهریور ۱۳۲۰، رکود و عسرت مطبوعات در دوران پس از کودتای ۲۸ مرداد، فضای انتقادی و آزادی نسبی اواسط دهه پنجاه و انفجار مطبوعات و تیراژ بالا در سال‌های انقلاب، بهار مطبوعات متکثر در دوم خرداد و بالاخره رکود دوباره‌ای که با توقیف فله‌ای مطبوعات دوم خرداد اتفاق افتاد... همین مرور فهرست‌وار نشان می‌دهد ژورنالیسم وطنی به اندازه دوره‌های پر تب و تاب و تابی که گذرانده، قدر ندیده و بر صدر ننشسته است.

بهمن عبداللهی؛ روزنامه‌نگار سابق / بازنشسته امروز!

امنیت شغلی، مهمترین چالش یک روزنامه‌نگار است

آن اوایل کارم، یکی از فامیل‌ها که معلوم نبود چه قصد شومی داشت!! پیشینه‌مدیریت یک کارگاه تولیدی را داد، اما من که خبرنگار یک هفته‌نامه بودم سرم را بالا گرفتم و با تاکید بخصوصی گفتم: عاشق کارم هستم. در آن لحظه خاص آن فامیل گرامی در حالی که خشکش زده بود گفت: این کاری که من پیشینه‌مدیر می‌دهم، جدا از درآمد، خودرو و اتاقی که در اختیار می‌گذارند، آینده دارد. روی درآمد و آینده هم مثل بازیگران تئاتری طوری آکسون گذاری کرد که عمق و مفهوم کلماتش معلوم شود. اما خب من جوان بودم و جاهل! و بدین سان راه خبرنگاری، نویسندگی، روزنامه‌نگاری، منتقدی سینما، صاحب قلم بودن یا هر عنوانی که شما

سید حسام فروزان، نویسنده، روزنامه‌نگار و منتقد سینما

یکی داستان است پرآب چشم

قصه روزنامه‌نگاری در این دیار بقول حکیم طوس یکی داستان است پر آب چشم... از همان سرآغاز روزنامه‌نگاری نوین در عهد ناصری، روزنامه‌نگاران از بد حادثه مرغ عروسی و عزا شدند و بهای سنگینی برای روشن‌گری و آزادی خواهی پرداختند. سرنوشتی که همچون داغ ننگی تا امروز بر پیشانی سپهر مطبوعاتی این کشور باقی مانده است. ظلمی که در صدر مشروطه بر جهانگیرخان صوراسرافیل و بارانش رفت هنوز شرمساری تاریخ ماست. چالش‌های روزنامه‌نگاری در ایران موضوعی نیست که بشود در مجال اندک بدان پرداخت، باید برای آن چندین مقاله و کتاب نوشته شود. اما شاید بشود به مهمترین چالش‌ها اشارتی کوتاه کرد. درست مثل دیواری که خشت اولش کج گذاشته شده باشد، ژورنالیسم ما هم از ابتدا کج و معوج با گرفت و پیش آمد. روزنامه‌نگاری جدید در این سرزمین حدود صد و هفتاد و اندی سال پیشینه دارد. آنچه در نگاهی گذرا بر این تاریخ پر فراز و نشیب به چشم می‌آید این است که علی‌رغم کسب تجربه‌های گران‌سنگ در دهه‌های گذشته، نتوانسته‌ایم روند پیشرفت تدریجی را حفظ کنیم. از «کاغذ اخبار» و «وقایع اتفاقیه» گرفته تا روزنامه‌های امروزی می‌بینیم چالش‌هایی که امروز با آنها مواجه هستیم از همان ابتدا نیز وجود داشته است. روزنامه «وطن» در سال ۱۲۹۳ هجری قمری پس از یک شماره از انتشار باز ماند و توقیف شد! قدر مسلم اینکه وضعیت امروز روزنامه‌نگاری ما اصلاً در حد کشوری نیست که حدود دو قرن سابقه نشریات چاپی داشته باشد. مطبوعات را «رکن چهارم دموکراسی» خوانده‌اند، یعنی ایده‌آل آن است که مطبوعات آزاد در کنار قوای سه‌گانه یکی از ارکان حاکمیت مردم سالارانه باشد. اما مادر این دو قرن تنها در سال‌هایی اندک بهار مطبوعات را تجربه کردیم و در باقی اوقات از فقرت و عسرت مطبوعات رنج بردیم.

پس مساله اصلی روزنامه‌نگاری ما این است که علی‌رغم سابقه طولانی در جایگاه مطلوب خود نیست و هیچگاه از سوی حاکمان جدی گرفته نشده است و اراده‌ای هم در دولت‌ها دیده نمی‌شود که بخواهند مطبوعات را به جایگاه شایسته‌شان برسانند. تازه روزنامه‌نگاری ما باید بحران مخاطب و کم‌رنگ شدن نقش روزنامه‌نگاری سنتی در دنیای دیجیتال شده امروز و سلطه شبکه‌های اجتماعی هم مواجه شود. متأسفانه هنوز